

1000 ש"ח פרטים בעמוד 24

ד ר ר ו ש י ם

אנשי אמת

המעונינים

לראות*

ב"א"אור החיים"

» שאלה 1: כיצד צריך לנקד את המילה "לראות"?

*... וחפץ ה' לראות באור החיים: (אור החיים כי תשא פרק ל"ד פסוק ל"ה)

שפת אמת פנחס א': ... ואברהם אבינו עליו השלום חידש זה לזכות שש"י היראה יזכה אדם לבחינת אהבה הבאה במתנה כנ"ל ... (וזה יראה יראה כשם שבא לראות כך זוכה להראות שהוא ההתגלות כנ"ל...) עד כאן. (מתוך הספר "שפת אמת" לאדמו"ר ר' יהודה אריה לייב אלטר מגור)

תוכן העניינים:

- עמודים 2-3: דברי פתיחה
- עמוד 4: מבוא
- עמוד 5: פרשה כי תשא
- עמודים 6-7: פרשה בלק
- עמודים 8-11: פרשה פנחס
- עמודים 12-13: פרשה מטות
- עמודים 14-17: פרשה מסעי
- עמודים 18-19: פרשה ויחי
- עמודים 20-21: פרשה תשא
- עמוד 23: הביאו את האור
- עמוד 24: תומכים וזוכים

הרה"ג מ.מ. פומרנץ שליט"א:
"מהדורת וונציה יצאה לאור עוד בחיי רבנו הקדוש, ובהשוואה למהדורות שיצאו אחריה מדויקת היא לאין ערוך.

ל מרבה הפלא גם במהדורות חדשות לא תוקנו דברים רבים שנשתבשו מאוחר יותר ופעמים שיש לדברים משקל רב בהבנת הענין ...

כ דוגמא לשיבושים הרבים שנפלו במהדורות מאוחרות נוכל לציין כי אפילו דיוקי לשונות של זכר ונקבה מדויקים יותר בדפוס הראשון, בו בזמן שבמהדורות מאוחרות כולל מהדורות חדשות קיימים שבושים רבים ...".

(הרה"ג מ.מ. פומרנץ מתוך ההקדמה לספר "אור החיים" צילום של מהדורת וונציה בהוצאת מכון עזר והדר)

וזאת למודעי!

בעבודת ההשוואה שעשינו השתמשנו רבות בספר "אור החיים" צילום דפוס ראשון שיצא מטעם "מכון אור החיים - עזר והדר".
 יישר כח להם על העבודה הנפלאה שעשו!
 ספרם זה הינו צילום אוטנטי ואמיתי של הספר המקורי, ואפשר לסמוך עליו לצורך ההשוואה. המעוניינים לבדוק את אמיתת מאמרנו כאן יוכלו לעשות זאת בהשוואה לספר זה שהוא אכן צילום של הספר "אור החיים" - מהדורת וונציה המקורית.

המכון להידור והפצת "אור החיים" - קוממיות 1
 ת.ד. 08 קוממיות. טל: 79548. 0548489057

"... וכאשר מְנַקְדִים, דבריו נשארים כפשט הפשוט בלבד"

(הרה"ג מנחם מנדל פומרנץ בהקדמה לספר "אור החיים" המבואר בחוצאת עזר והדר)

כ דוגמא מעמוד הכריכה (1) ניתן לראות בבירור איך הַנִּיקוּד של מילה **מַצְמָצֵם** את המשמעויות הגלומות בה. בדוגמה זו רואים שקיימות לפחות שתי אפשרויות לקריאת המילה "לראות", כל אחת מהן אמיתית ונכונה בפני עצמה. אבל כאשר **לא מְנַקְדִים** את המילה "מרוויחים" את שתי האפשרויות גם יחד: "... כשם שבא לראות כך בא לראות ...".

דוגמאות חשובות נוספות בענין ה"ניקוד-ונזקיו" בעמודים 9, 11, 19 בהרחבה.

אנשי אמת

1

2

3

3

סדרת החוברות "אנשי אמת" 1. 2. 3. יוצאת לאור ומופצת מטעם: המכון להידור והפצת "אור החיים" קוממיות"ו ובסיוע קרן "אור במושבתינו".

מטרת הסדרה לזהות ולאתר "אנשי אמת" אנשי חיל, שזנאי בצע וחיי"ם! המוכנים להודות בעובדה ה"מבהילה" הבאה:

כל ספרי "אור החיים" הק' הקיימים כיום, משובשים ואינם מדויקים בהשוואה ל"מהדורת ונציה" המקורית שיצאה לאור בחיי רבינו חיים בן עטר זי"ע

לכן: הם צריכים להגנו!

ידוע לנו כי עובדות אלה קשות ל"עיכול" והן מהוות מהפך בעולם התורה והחסידות, במיוחד לאור העובדה שזהו אחד הספרים הנלמדים ביותר בקרב אחינו החסידים והאשכנזים מאז יצא לאור ועד ימינו.

אין אנו תוהים על ההוצאות הראשונות ועל עבודתם ח"ו, כולם אהובים וכולם ... כנראה, לשם שמים התכוונו.

לכן, אנו מתנצלים ומבקשים סליחה מכל מי שרואה עצמו נפגע מהדברים המתפרסמים כאן ומחומרתם, אבל ...

קבלו את האמת ממי שאמרה (מרה)

האמת צריכה להאמר (מר)

וגם לראות (י)

הוציא לאור
מכון דברי אמת

3. שינויים שנראים כטעות דפוס או טעות סופר שנגרמו במהלך הדפוס או בשלבי ההגהה. ולסיכום, אומר ר' יעקב בובליל: "באופן כללי אפשר לסכם ולומר, כי עשרות אלפי השינויים אותם מצאנו באים לביטוי בכמה רבדים:

- * באותיות, במילים בקריא ובכתיב
- * בניקוד, בפיסוק ובשבירת פסקאות
- * בפתיחת ראשי תיבות, ביטויים ומליצות
- * בהחלפת משפטים והעברת פסקאות

בחוברת זו, באים אנו לתאר מצב קיים ולהתריע על תופעת ה"תיקונים" הקיימת בכל ספרי "אור החיים" הק' הנמצאים כיום.

לגבי הנזק הלמדני והרעיוני שנגרם בגלל השינויים הללו, כל אחד יוכל לראות (ולראות) כפי שחננו ה' בחכמה, בינה, דעת והשכל. ובזאת מוגשים לפניכם מספר דוגמאות שלקטנו מפרשיות השבוע ועוד.

שימו לב!! בהשקפה ראשונית, נראה לכל בר דעת, כי ה"מִתְקַנְיִם" אכן צדקו ועל זאת טרחנו, עמלנו, יגענו ומצאנו

ואם שגיתו ויהיו לרצון.

ד בריו הנוקבים של הרה"ג מ.מ פומרנץ (מעמוד מס' 2), מקבלים משנה תוקף בעקבות גילויים וחידושים נוספים אותם מצאנו במחקר המדוקדק וארוך השנים שעשינו על הספר "אור החיים" הק' מהדורת ווניציה.

וכך מספר ר' יעקב בובליל מנהל המכון: "בבדיקה השוואתית מדוקדקת ביותר שערכנו במשך מספר שנים, בין הדפוס המקורי של "מהדורת ווניציה" לבין הדפוסים הנמכרים ונלמדים כיום מצאנו: עשרות אלפי שינויים ותיקונים.

השינויים והתיקונים שגילינו הם מכמה סוגים ובכמה רמות החל משינוי או מחיקה של אות בודדת ועד לשינוי משפטים שלמים.

רובם הגדול והמכריע של ה"תיקונים" נעשו במילים שנכתבו **בכתיב מלא** או **בכתיב חסר** (לכן, קשה מאוד להאריך את מידת הנזק והשיבוש שגרמו שינויים "תמימים" אלו)

ל גבי שאר השינויים שמצאנו, חלקם **חמורים מאוד**, אותם ניתן לסווג ל-3 קבוצות עיקריות:

1. שינויים ש"שורבבו" לתוך הטקסט בהנף קולמוס ללא מחשבה ולמדנות.
2. שינויים שנכתבו בכונה, לאחר מחשבה רבה ועיון למדני (לפעמים גם ע"י ת"ח).

הספר "אור החיים-מהדורת ווניציה" יצא לאור לראשונה בשני כרכים. כרך א'- בראשית שמות כרך ב' - ויקרא במדבר דברים בשני הכרכים יחד, יש בסך הכל **717** עמודים! בהשוואה שעשינו מול ספרים בני זמננו, גילינו בכל אחד מ-**716** עמודי הספר, עשרות "תיקונים" ו"שינויים" בכל הרמות: במילים, באותיות, בפיסוק, בניקוד, ביציטוט הפסוקים ובחלוקת הפסקאות!!! **פרט לעמוד אחד!!!**

בחומש שמות (פרק כה פסוק לא) פרשה תרומה (צילום) מצאנו עמוד יחיד, וך וטהור, שלא נעשה בו שום תיקון!!! ולסרבה הפלא (ההשגחה!!!) בעמוד זה מדבר אור החיים הק' על... **המנורה הטהורה!**

[מנפלאות "אור החיים" הק' מתוך הספר "אור מופלא" פרק ד']

הַנֵּר הַמְעֵרֵב
 דה שבועי לעיון וקירור מקה הצדיק
 יוצא לאור בשנים המזכרונות
 לדודור והפעת

"אור החיים"
 הק

הנה"ח רבי בנימין מנרליון נאב"ד קומפיות זצ"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק' נבין רק בבית משה צוקני" (דברי הר"ב) עמוד קנד מאת החסיד הרה"ג משה יעקב סינר זצ"ל

מדוע לא מבינים פשט באוה"ח הק' ??
תשובה: בדברי אור החיים הק' בפסקה אחת מצאנו 9 * תיקונים ושנינו גרסאות מיותרים!!!

* ההשוואה נערכה בין הספר "אור החיים" מהדורת ונציה המקורית, לבין מהדורה מחודשת ומונקדת מהוצאת הספרים המהודרות ביותר בימינו.
 שימו לב, יתכן כי בספרים ובמהדורות אחרות ימצאו שינויים והבדלים נוספים.

שמות, תשא פרק לד פס' לה (אונקלוס)

וְחָזַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת אֲפִי מֹשֶׁה אֲרִי סָגִי זִיו יִקְרָא דְאֲפִי מֹשֶׁה וּמְתִיב מֹשֶׁה יַת בֵּית אֲפִי עַל אִפּוּהִי עַד דְּעָלִיל לְמַלְלָא עֲמִיָּה:

(לה) וּרְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־פְּנֵי מֹשֶׁה כִּי קָרַן עֹר פְּנֵי מֹשֶׁה וְהָשִׁיב מֹשֶׁה אֶת־הַמַּסְכָּה עַל־פְּנָיו עַד־בֹּא לְדַבֵּר אִתּוֹ: *

רשי (לה) עד בואו לדבר אתו • וכשבא לדבר אתו נוטלו מעל פניו •

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

אור החיים מהדורת ונציה

חזרה עטרה ליושנה* 6 בבחינת פניו ע"ד או' ז"ל בספרו של רבי מאיר כתוב כתנות אור כמו כן משה נעשה עור פניו אור • עוד 7 ירצה כי הגם שעשה משה המסוה לא דנו מפני זה לאסור* 8 לראות פניו בזמן שאין מסוה אלא וראו בני ישראל את פני משה והדבר מובן כי לא בדרך איסור* 9 היו רואים ממה שלא הקפיד עליהם וחפצה' לראות* 10 באור החיים •

(ה) וראו בני ישראל וגו' צל"ד לאיזה ענין חזר הכתוב להודיע זה ואולי כי ישימענו שהוצרכו* 1 ישראל לראות הדבר פעמים אחרים* 2 להצדיק כי קרן עור פניו לצד שהיה מיוחש* 3 שהאור הלז היה לצד עכבתו את ה' נוצעו אורות בפניו ובהארץ הזמן יחזור* 4 הדבר לכמות שהיה לזה היו מסתכלים בפניו בכל עת להצדיק כי קרן וגו' ואולי כי

6* ליושנה - בדפוסים מודרניים כתבו: לישנה
 7* עוד - בדפ"מ הוסיפו כאן פסקה חדשה
 8* לאסור - בדפוסים מודרניים כתבו: לאסר
 9* איסור - בדפוסים מודרניים כתבו: אסור
 10* לראות: בדפוסים מודרניים נקדו לראות !!

1* שהוצרכו- בדפוסים מודרניים כתבו: שהצרכו
 2* אחרים: בדפוסים מודרניים כתבו: אחדים.
 3* מיוחש - בדפוסים מודרניים כתבו: מחוש
 4* יחזור - בדפוסים מודרניים כתבו: יחזר
 5* ואולי - בדפ"מ הוסיפו כאן פסקה חדשה

פנמיות השכלת המושכל
 מלא או בכתבי חסר.

בתחילת עבודתנו, למרות הריבוי העצום של ההבדלים, חשבנו ששינויים אלו מיוערים ואינם פוגעים בתוכן הדברים (שהרי, כתוב מלא בא בדרך כלל כ"פיצוי" על העדר הניקוד).

אבל, ככל שהעמקנו והרחבנו את ההשוואה בין הדפוסים הרבים, מצאנו עקביות שיטתית אשר ממנה למדנו משמעויות חדשות ונפלאות במילים, באותיות ואפילו ברווחים שבין מילה למילה (דוגמאות חשובות נוספות בעמודים: 11, 16, 19, 21, 22 בחוברת זו).

דף שבועי לעיון ובידור מקח הצדיק
"אור החיים"
יצא לאור מנעם הסבון
להדור ותפצת

הגה"ח רבי בנימין מנרלין נאב"ד קוממוט וצ"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק'
נבין רק בביאת משה צדק"
(דברי הר"ב) עמוד קנ"ד מאת החסיד הרה"ג משה יעקב טינלר זצ"ל

מדוע לא מבינים פשט באוה"ה הק' ??
תשובה: בדברי אור החיים הק' בפסקה אחת מצאנו
107 * תיקונים ושינויי גרסאות מיותרים!!!

במדבר, בלק פרק כד פס' ה-ז (ראה בעמוד הבא)

- א) הוסיפו את "ב" והפסידו מליצה יקרה: שכתב / שכתב
- ב) כתיב מלא / כתיב חסר - החסירו 21 אותיות וא"ו!!!
- ג) כתיב מלא / כתיב חסר - החסירו 19 אותיות י"ד!!!
- ד) הוסיפו 3 אותיות וא"ו
- ה) השמימו 2 תחילת-פסקאות מהמקור (כתבו את הטקסט באופן רציף)
- ו) הוסיפו 6 תחילת-פסקאות חדשות (הפסיקו במקומות שאינם במקור)
- ז) שינו 9 ספורי ענינים: א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י

המילים המסומנות בצבע הן מילים
אותן שינו המדפיסים המודרניים

* ההשוואה נערכה בין הספר "אור החיים" מהדורת ונציה המקורית, לבין מהדורה מחודשת ומנוקדת מהוצאת הספרים המהודרות ביותר בימינו. שימו לב, יתכן כי בספרים ובמהדורות אחרות ימצאו שינויים והבדלים נוספים.

אונקלוס

מהטבא ארעא יעקב בית
משרף ישראל :

(ה) מה טבו אהלך יעקב
משכנתך ישראל :

מה טבו אהלך · מה טבו אהל שילה ובית עולמי' בישוכן שמקריבין בהן קרבנו' לכפר עליהם : משכנותיך · אף כשהן חרבין לפי שהן משכון עליהם · וחורבנן כפרה על הנפשות · שנאמר כלה ה' את חמתו וכמה כלה ויצת אש בציון :

ה' ביניהם באהל דכתיב ועשית וגו' לאהל על המשכן וכנגדו אמר מה טבו אהלך ב' שהיו בו בישוב דכתיב ה' אמר לשכון בערפל וכנגדו אמר משכנותיך ישראל ואמר לשון רבים לפי שיש הדרגות באהל · אהל מועד משכן לפנים מן הפרוכת :

אור החיים
מהדורת ונציה

(ה) מה טבו אהלך וגו' פי' לפי שיש בישראל כת שקובעים עתים לתורה וכת שעוסקים בה יתד התקועה כנגד בעלי עתים אמר מה טבו אהלך יעקב כאהל זה שאינו קבוע וכנגד כת התקועה אמר משכנותך ישראל · עוד נתכוון כנגד ב' זמנים א' שהיו במדבר שהיה

המילה "טבו" כתובה במהדורת ונציה בכתיב מלא - בניגוד לצורה שבה היא כתובה בחומש בכתיב חסר - (טבו). עובדה זו מעניינת במיוחד כאשר רואים במהדורת ונציה מאות מקרים בהם רבנו מצטט פסוקים בשינוי ממה שכתוב במקור (לפעמים בכתיב מלא או בכתיב חסר ולפעמים בהשמטת מילים שלימות!!) ובס"ד גילינו חידושים גדולים הטמונים בציטוטים "לא מדויקים" ו"טעויות-כתיב" אלו. שימו לב לעובדה שגם ברש"י כאן כתובה המילה "טבו" בכתיב מלא.

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

במדבר, בלק פרק כד פס' ז

אונקלוס

יִסְגֵי מַלְכָּא דִּיתְרַבָּא
מִבְּנֵיהִי וְיִשְׁלוּט בְּעַמְמִין
סִגְיָאִין וְיִתְקַף מֵאַנְג
מַלְכִּיה וְתִתְנַטַּל מַלְכוּתִיהָ:

יְגַל־מִיָּם (ז)
מְהֻלָּו וְרָעוּ בְּמִיָּם רַבִּים
וְרָם מֵאַנְג מַלְכוּ וְתִנְשָׂא
מַלְכָּתוּ:

רשי

(ז) מדליו · מבארותיו · ופירושו כתר גומו : וזרעו במים רבים · לשון הצלחה הוא זה כזרע הזרוע על פני המים : וירם מאנג מלכו · מלך ראשון שלהם יכבוש את אגג מלך עמלק : ותנשא מלכותו · של יעקב יותר ויותר שיבא אחריו דוד ושלמה :

שאלו וניתנה* 12 לרעהו הטוב שהוא דוד וטעם שכינה* 13 התחלת מלכותו מאגג להעיר סיבת* 14 הדבר שהיה מצד אגג פי* 15 שהניחו שאול חי ולא הרגו

אור החיים
מהדורת וונציה

כאומרם ז"ל שבאותה הלילה השריץ אגג זרע עמלק וזה סיבה* 16 לעקירת מלכות שאול ולרומם מלכות בית דוד ותנשא מלכותו* 17 היא מלכות המשיח שהוא דוד דכתיב ועבדי דוד מלך עליהם ירום ונשא מאוד* 18 כאמור בישיעה · עוד* 19 ירצה באו* 20 וירום* 21 מאגג שתחילת* 22 פעולות* 23 מלך המשיח היא מלחמת עמלק שכל עמלק בא מאגג כידוע ואמרו ז"ל שאמר הק"ב* 24 אין הכסא שלם עד שימחה זכר עמלק ותנשא מלכותו על כל העולם :

(ז) זיל מים וגו' הכונה על פי דבריהם כי כל איש ישראל קבל מסיני חלק בתורה ולזה רמזו מורשה ודרשו א"ת* 1 מורשה אלא מאורשה* 2 ואמר כאן כי כל מה שמחדשים בתורה הוא מדליו ממה שדלה דלה משה שהכל רמזו בתורה שכתב* 3 ואמר לשון דלי לומר כי בערך פינה* 4 הגדולה אשר עתיד ה' לגלות לישראל בסוף הדורות בימי מלך המשיח שהוא שער החמשים של בינה כל המ"ט* 5 הם בגדר דלי בערכו ואמר כי הגם שעתה הוא דלי זרע ישראל יוכה לקחת מים רבים שהוא שער הנ" 6 והוא אוי* 7 וזרעו במים רבים ואמר* 8 וירום* 9 מאגג מלכו כאן גילה* 10 מלכות ישראל הקיימת* 11 שהתחילה מאגג שהיא מלכות עמלק ראשונה שעשה שאול ומשם נפסקה מלכות

13* שכינה - בדפוסים מודרניים כתבו: שִׁכְנָה
14* סיבת - בדפוסים מודרניים כתבו: סִבָּת
15* פי - בדפוסים מודרניים פתחו: פְּרוּשׁ
16* סיבה - בדפוסים מודרניים כתבו: סִבָּה
17* מלכותו - בדפוסים מודרניים כתבו: מַלְכוּתוּ
18* מאוד - בדפוסים מודרניים כתבו: מֵאֹד
19* עוד - בנקודה זו הוסיפו פסקה חדשה
20* באו - בדפוסים מודרניים פתחו: בְּאוּמְרוּ
21* וירום - בדפוסים מודרניים כתבו: וְיָרָם
22* שתחילת - בדפוסים מודרניים כתבו: שִׁתְחַלַּת
23* פעולות - בדפוסים מודרניים כתבו: פְּעוּלוֹת
24* הק"ב - בדפו"מ פתחו: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

1* א"ת-בדפו"מ פתחו: אל תאמר / אל תקרא
2* מאורשה-בדפוסים מודרניים כתבו: מֵאֹרְשָׁה
3* שכתב - בדפוסים מודרניים כתבו שִׁכְתַּב.
4* פינה - בדפוסים מודרניים כתבו: פְּיָנָה
5* המ"ט - בדפו"מ פתחו וכתבו: הַאֲרִבְעִים וְתִשְׁעַ
6* הנ' - בדפו"מ פתחו וכתבו: הַחֲמִישִׁים
7* א' - בדפוסים מודרניים פתחו: אֹמְרוּ
8* ואמר - בנקודה זו הוסיפו פסקה חדשה
9* וירום - בדפוסים מודרניים כתבו: וְיָרָם
10* גילה - בדפוסים מודרניים כתבו: גִּלָּה
11* הקיימת - בדפוסים מודרניים כתבו: הַקִּימַת
12* וניתנה - בדפוסים מודרניים כתבו: וְנִתְּנָה

הערה מס' 3, שינוי "קטן" ובעל משמעות "גדולה":
המילה "שכתב" היא מליצה לשונית אותה נקט רבנו.

בספרים המודרניים, "תקנו" את המילה וכתבו "שכתב"! אבל, ישנה משמעות עמוקה מאוד לעובדה שמשם רבנו הוא "שכתב" את התורה, שכן בכתיבתו את הדברים "הכנים" את כוחותיו הרוחניים בתוך המילים והאותיות ... כל מילה או אות נוספת – מיותרת!!! (הערת רבי יהודה וינגרטן מו"ל "יסוד החסידות") בעבודתנו מצאנו מאות תיקונים "תמימים" ו"לא מזיקים" מסוג זה, בהם שינו המדפיסים המודרניים את מליצות הלשון המקוריות. (ראה גם הערה מספר 5 בעמוד 9 המילה: בקנאותו).

הַנֶּר הַמְעֵרֵבִי

122

"אור החיים" הק'

דף שבועי לעיון ובידור מקח הצדיק
ויצא לאור מטעם המכון
לבידור והפצת
הגדה רבי בנימין מנדלון גאב"ד קוממוט וצ"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק'
בבין רק בבית משיח צידקנו"
(דברי הר"ב עמוד קנ"ד מאת החסיד הרה"ג משה יעקב סיגלר זצ"ל)

מדוע לא מבינים פשט באוה"ה הק' ??

תשובה: בדברי אור החיים הק' בפסוק אחד מצאנו
122 * תיקונים ושינויי גרסאות מיותרים!!!

במדבר, פנחס פרק כה יא-יג (ראה בעמוד הבא)

א) הוסיפו 2 מילים שאינן במקור: [על], [אחרין]
ב) כתב מלא / כתב חסר - השמיטו 50 אותיות וא"י !!!
ג) כתב מלא / כתב חסר - השמיטו 25 אותיות וי"ד !!!
ד) כתב מלא / כתב חסר - הוסיפו 12 אותיות יו"ד / וא"י !!!

ה) ג'קדף בצורה נוצמצמות משמעות: שִׁסְבֵּב, שָׁלַם, הִקְסַסְבֵּב, הַשְׁלֹם, לְהַשׁ וְעַד
ו) תִּקְנוּ מִלָּה וְשִׁנּוּ אֶת מִשְׁמְעוּתָהּ: בַּקְנָאוֹ / בַּקְנָאוּ - הַכְהֹנָה
ז) הַחֲלִיפוּ וְגו' / וכו'
ח) שִׁנּוּ 5 ספרורי ענינים: פ"ב / פ"ג שנייה, ג' / ג' שלושה, הא' / האחד, ג' / ג' שלוש ועוד
ט) פתחו ראשי תיבות בצורה לא נכונה: צ"ל"ד / פי' / שפי' / ועוד
י) האריכו המקוצר קצרו המוארך: 22 מילים

המילים המסומנות בצבע הן מילים
אותן שינו המדפיסים המודרניים

* ההשוואה נערכה בין
הספר "אור החיים"
מהדורת ונציה
המקורית, לבין מהדורה
מחודשת ומְנוקָדֶת
המוצאת הספרים
המהודרות ביותר
בימינו.
שימו לב, יתכן כי
בספרים ובמהדורות
אחרות ימצאו
שינויים והבדלים
נוספים.

במדבר, פנחס פרק כה פס' יא

רשי

יא) פִּנְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן
הַכֹּהֵן • לִפִּי שְׁהוּי הַשְּׁבִטִי מִכּוּזִים
אוֹתוֹ הֵרָאִיתִם בֶּן פּוֹטִי זֶה שִׁפְטִם
אֲבִי אֲמוֹ עֵגְלִים לֵאמֹר יִהְיֶה נָשִׂיא
שֶׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל • לִפְיֶיךָ בֵּא הַכְּתוּב
וַיַּחֲסוּ אַחֵר אֶהֱרֹן : בַּקְנָאוֹ אֶת
קְנָאתִי בִּנְקוּמֹךָ אֶת נַקְמָתִי • בַּקְצֵפוֹ
אֶת הַקֶּצֶף שֶׁהָיָה לִי לַקְצוֹף • כֹּל
לְשׁוֹן קְנָאָה הוּא הַמֵּתַחֲרֶה לְנַקּוּם
נִקְמַת דָּבָר אַפְר"י נִימְנַט בִּלְע"ז :

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵאמֹר :
פִּינְחָס בֶּן־אֱלֶעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן
הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת־חַמְתִּי מֵעַל
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּקְנָאוֹ אֶת־קְנָאתִי
בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל בַּקְנָאתִי :

אונקלוס
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵךְ:
פִּינְחָס בֶּר אֱלֶעָזָר בֶּר אֶהֱרֹן
כֶּהֱנָא אֲתִיב ית חַמְתִּי מֵעַל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִקְנֵי ית קְנָאתִי
בִּנְיֶהוֹן וְלֹא שִׁינְיֵיתִי ית בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּקְנָאתִי:

אור החיים מהדורת ונציה

עומד ומתקן והיה מלמד כל ישראל תורה
ומע"ט וכו' ע"כ הא למדת שהיה נחשב על
אהרן הקלוקל שגרם כמיתת עם רב והיה
מבקש לתקן מה שנפרץ וכאן רמז ה' כי פנחס שלם³
במדה טובה מרובה :

א) פִּנְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר וְגו' צ"ל"ד למה הוצרך
ליחסו ואולי שנתכוון שיזכרו אבותיו
לטובה • ועוד נראה שנתכוון להשלים
ישראל עם אהרן שסבב" נפילה גדולה מישראל
באמצעות העגל דכתיב ויגוף ה' את העם² אשר עשו את
העגל אשר עשה אהרן הרי עמד פנחס בן בנו ופדה נפש
כל ישראל כאו' בסמוך ולא כליתי את בני ישראל ולוה
יחסו עד אהרן ותמצא שאמרו ז"ל כמדורש שהיה אהרן

השיב את חמתי כונת הודעת דבר זה אולי שבא לומר לו
שלא יחשוב שה' השיב חמתו בלא אמצעות זכות אשר
כפה מדת הדין ויצא מזה שיחשוב משה כי ה' מתנהג

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

במדבר, פנחס פרק כה פס' יא

אור החיים מהדורת וונציה

קנאתי בתוכם כאמצע ב' פרטי המסוכב^{4*} שהם השיב את חמתי ולא כליתי וגומר שהיה לו לומר עז"ה בקנאו וגו' השיב וגו' ולא כליתי וגו' או עז"ה השיב וגו' ולא כליתי וגו' :

אכן נתכוון להעיר כי השבת החמה אחר שהיתה על בני ישראל גדר זה לא הושג אלא באמצעות ג' הדרגות עליונות הרשומים בענין כמו שפי' בפסוק בקנאו וגו' אבל לגבי מניעת הכליון שאמר ולא כליתי אפשר שהיה ג"כ ה' משאיר פלטה לעמו הגם שלא היה במעשה כל ג' מעלות האמורות בענין ובאמצעות תפילת צדיק וכדומה מהזכות יאמר ה' למלאך המשחית רב וגו' גם לפי מה שפי' באו' השיב את חמתי שהוא דבר טוב בגדר הפעולה מצד עצמה בהכרח לומר הכתוב בסדר זה כי אם היה אומר השיב וגו' ולא כליתי ואח"כ יאמר בקנאו היה נשמע כי תכלית ענין זה של השבת חמה הוא הנמשך ממנו שלא כילה את בני ישראל ואין מובן שיש מפעל טוב בהשבת חמה מצד עצמה אבל מאו' השיב את חמתי ואמר סמוך לה סיבת הדבר שהוא בקנאתו^{5*} וגו' זה יגיד שכבר הודיע תכלית מפעל הטוב :

בסדר זה לכן הודיע ה' כי פנחס הוא שהיה סיבה להשיב חמה והוא או' השיב את חמתי ולא מעצמה שבה :

מעל בני ישראל פי' אחר שיצתה החמה והיתה עליהם השיבה מעליהם וזה שבח גדול . עוד נתכוון לומר מעשה הטוב בגדר הפעולה עצמה שהסיר כעס ה' כי הכעס הוא ענף היגון והדאבון ויהיה לה' נחת רוח הרבה מהשבת חמה :

בקנאו את קנאתי בתוכם דקדק לומר קנאתי גם אמר בתוכם בא לתת כח המשיג בו השבת חמה ואמר שהיתה באמצעות ג' דברים הא' שקינא בכבודו ובעצמו וסכן בעצמו כאמור בדבריהם והוא אומר בקנאו בכינוי . ב' שהיתה הקנאה בשביל כבודי לבד לא לאמצעות שום דבר וזולתו וזו היא מצוה שלמה אשר יתרצה ה' בה יותר מכל אשר יעשה האדם והוא או' את קנאתי בכינוי להמדבר ב"ה : ג' שלא היתה הפעולה שעשה נעלמת מעיני אדם אלא קדש ה' בתוך קהל ועדה כאו' ז"ל שהיו כל שבט שמעון סביב לאהל אשר שם דקר שניהם והרג נשיאיהם בפניהם והוא או' בתוכם :

ולא כליתי וגו' צל"ד למה כתב הסיבה שהיא בקנאו את

^{4*} המסוכב - בדפוסים מודרניים כתבו: המסכב
^{5*} בקנאתו - בדפוסים מודרניים כתבו: בקנאו

^{1*} סוכב - בדפוסים מודרניים כתבו: ססכב
^{2*} העם אשר: בדפ"מ הוסיפו את המילה: על
^{3*} שלם - בדפוסים מודרניים כתבו: שלם

בהערה מספר 2 רואים דוגמה של צורת הכתיבה המיוחדת והמעניינת בה בוחר רבנו לצטט פסוק מפורש בצורה לא מושלמת.

בפסוק שבחומש שמות (פרק לב פסוק לה) כתוב: **ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל** ורבנו משמיט את המילה **"על"** וכותב: **"ויגף ה' את העם אשר עשו את העגל"**

ציטוטים "חסרים" כאלו, מצאנו במאות מקומות בספר "אור החיים" מהדורת וונציה, בכל הספרים הנמכרים כיום "תיקנו" זאת ע"י הוספת המילים החסרות!!! יש שעשו את ה"תיקון" עם סוגריים מרובעות ויש שעשו זאת מבלי לציין ששינו מהמקור.

מסתבר, ככל הנראה, שרבנו נקט בשיטה זו לאורך כל הספר מתוך כוונה כפולה:
א' - רצה להפנות את תשומת לב הלומד לעיין בפסוק המקורי.
ב' - להעביר מסר חשוב נוסף. ואולי אפשר לומר לגבי ה"שינוי" כאן, כי:

המילים: **על אשר עשו** ... מבטאות התייחסות לסיבה (למה קבלו את העונש)
המילים: **אשר עשו** ... מבטאות התייחסות לאנשים (מי הם שקבלו את העונש)!!!
וההבדל בהבנת הדברים ברור ומשמעותי עד מאוד.

המילים המסומנות בצבע זה מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

במדבר, פנחס פרק כה פס' יב

רשי

אונקלוס

בְּכֵן אֵימַר הָא אָנָּא גְזַר לִיה ית קַיְימִי שְׁלָם :

(יב) לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתְּן לִי אֶת־בְּרִיתִי שְׁלָם :

(יב) את בריתי שלום . שתהא לו לברית שלום כאדם המחזיק טובה וחונת למי שעושה עמו טובה אף כאן פירש לו הקדוש ברוך הוא שלומותיו :

אור החיים מהדורת וונציה

כדרך שהיו על אהרן בתחילה ומה גם שהיה להם שנאה עמו לסי' הריגת הנשיא וגו'² ב' שברך מתנה יש מקום לומר שהדבר חידוש ואין לך בו אלא חידושו משא"כ אם יהיה בדרך מחילה וחזור לכהונת אהרן שחזור הדבר לשורשו וצאצאיו כמותו נמצאת אומר כי בג' דרכים דרך המחילה הוא הנאות מדרך המתנה א' שאין צריך קנין ב' שאין לחוש למעוררים ג' שתהיה נמשכת לו וליוצאי חלציו .

והנה האדון ה' נראה בעיניו ב"ה לרומם מעלת פנחס לעשות הדבר בדרך מתנה שיהיה כהן מצדו ולא מצד הענף שבא ממנו לתפארת לו והוא אומרו הנני נתון לו בדרך מתנה ותקן אלהי עולם כל הג' דברים שיש בהם פקפוק כשיהיה דרך מתנה כמו שאמרנו כנגד מה שאמרנו מתנה צריכה קנין אמר לכן לשון שבועה וכנגד חשש המעוררים אמר הנני נתון לו את בריתי שלום וכנגד מיחוש שאין הדבר אלא לפנחס וחידוש הוא אמר והיתה לו ולזרעו אחריי וגו' שמתנה זו נתקיימה בידו בשבועה מפי הבורא שתהיה לו לשלום ולזרעו אחריי כהונת עולם וכבר העירוותק בב' ובג' מקומות שהכונה³ היא נפש הנקראת כן במקום הנשמות והבטיח ה' את פנחס כי ישתלשל בזרעו ענף זה הקדוש הנקרא כהונה והוא סוד או' כהונת עולם :

(ט) לכן אמור צל"ד למה הוצרך לומר לכן אחר שאומר בסמוך תחת אשר קנא שהוא ג"כ משמעות מאמר לכן ובהכרח לומר שהוא לשון שבועה כאו' ז"ל אין לכן אלא שבועה דכתיב ולכן נשבעתי לבית עלי ועדיין צל"ד למה הוצרך לשבועה ולזה יש לומר כי הוצרך לשבועה לחזק ברית השלם¹ הגם שלא יהיו בניו ראויים לדבר זה יקיים ה' את השבועה .

עוד יתבאר הכתוב על פי דבריהם ז"ל שאמרו כי קודם מעשה זמרי לא נתכנס פנחס לפי שהיה מצוי ולא נמשח ואחר שעשה קנאתו היתה לו הכהונה והנה יש באופן זה ב' דרכים א' הוא דרך מחילה והב' דרך מתנה דרך מחילה הוא שימחול לו ה' בקנס שקנסו שלא נמשח בזמן משיחת הכהנים ודרך מתנה הוא שיתן לו הכהונה מחדש כדרך שנתנה לאהרן הגם שאביו ואחיו לא היו כהנים וכפי הדין יש הפרש בין אם יהיה הדבר דרך מחילה לדרך נתינה דרך מחילה אינה צריכה קנין ודרך מתנה צריכה קנין וכל עוד שלא קנו מידו לא זכה המקבל במתנה אלא כמה שכבר הגיעו . עוד יש בדרך מתנה ב' רעות משא"כ אם תהיה דרך מחילה כי בדרך מחילה אם ימחול לו על הקנס ויחזור לכהונת אהרן אף הוא בטלו המעוררים על כהונתו כדרך שבטלו על כהונת אהרן שממנו בא משא"כ בדרך מתנה שישנם למעוררים עלי

³ שהכונה - בדפוסים מודרניים כתבו: שהכהונה

¹ השלם - בדפוסים מודרניים כתבו: השלום
² וגו' : בדפוסים מודרניים כתבו וכו'

הערה מס' 3 בעמוד זה: בדפוס וונציה כתב רבנו: שהכונה בדפוסים מודרניים תקנו וכתבו: שהכהונה במקרה זה קשה מאוד להחליט האם זו טעות דפוס (שבה נשמטה אות אחת בלבד - האות "ה" שבין האות "כ" לבין האות "ו") או שרבנו רצה לומר רעיון כלשהו שאין אנו מצליחים לרדת לעומקם של דבריו.

מכל מקום, הטענה הבסיסית וההנהגה הנכונה היא -כפי שנהגו והמליצו קדמונינו- שלא לשנות ולתקן בתוך דבריו כלום, אלא בהערה בשולי הדף. ולא כולם עשו זאת.

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפוסים המודרניים

במדבר, פנחס פרק כה פס' יג

אור החיים מהדרת ונציה

שם כפל לומר קנא קנאתי **לרמוז לב'** קנאות א' בימי משה ואחת בימי אחאב **לכן** אמר הנני **נותן** לו את בריתי שהוא הברית שכתת עם האבות לתת להם עשרה עממין וזה יקרא ברית **השלום** ⁷ כי אז יהיה שלום ככל העולם דכתיב ופרה ודוב תרענה וגו' לא יריעו ולא ישחיתו וגו' ברית זה יהיה לו כי הוא זה אשר יעשה את הדבר הזה והשיב לב בנים על אבות וגו' דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה וגו' ולזה דקדק לומר הנני **נותן** לו בפרטות ולא שתף עמו זרעו ואח"כ אמר ברית הכהונה והיתה לו ולזרעו^[כט] ברית **כהונת** עולם וגמר אומר תחת פ' ב' יעודים אלו הם כנגד ב' דברים שעשה ברית שלום תחת אשר קנא לאלהיו כאן רמוז מה שקנא בימי אחאב על שעזבו אלהים והיו עע"ז והוא מה שדקדק לומר לאלהיו שנתקנא על ע"ז שעליה נאמר כי אל קנא וגו' עד שאמר כל העם ה' הוא האלהים וכו' לזה ג"כ הוא יבשר ביום ההוא אשר יהיה ה' אחד ושמו אחד שהוא ג"כ סוד ה' הוא האלהים וכו' ויכפר וגו' הוא כנגד יעוד והיתה לו וגו' ברית **כהונת** כי זה הוא לו חלק אשר **כיפר** על בני ישראל כמו כן יהיה תמיד מכפר עליהם ע"ד או' וכפר עליו הכהן :

(יג) תחת אשר וגו' ויכפר וגו' נתן טעם למה שבחר לו יה לזכות הכהונה לפנחס בתורת מתנה מה' ולא מכח אביו אמר תחת אשר קנא לאלהיו הוא עשה לאלהיו וחש על כבודו גם אלהיו ירוממהו באין צורך לו ליהנות ביקרו מיקר אביו וכנגד מה שאמר שתהיה לו שלום^{4*} וגם תהיה לזרעו וגומר אמר ויכפר על בני ישראל פ'י שעשה שלום בין ישראל ובין אביהם שבשמים והניח לישראל מחמת מלך מלאכי מות לזה יהיה לו ברית **השלום**^{5*} מהם וכשם שההטבה אשר הטיב בכפרת בני ישראל היא הטבה נמשכת שכל דור ודור הבא בא מכח הראשונים אשר **כיפר** עליהם ולזה כמו כן תהיה נמשכת הטבתו ג"כ והיתה לו ולזרעו אחריו ברית **כהונת** עולם :

ובדרך רמז יתבאר ע"פ דבריהם ז"ל שאמרו **פנחס** הוא אליהו אשר הוא עתיד לבשר עם בני ישראל בגלות האחרון כאן הודיע הכתוב במה וזה למעלה זו להשיב לב בנים על אבות ואמרו ז"ל אין אליהו בא אלא להרבות **שלום**^{6*} בעולם והוא או' **פנחס וכו'** השיב וגו' בקנאו וגו' כפל לומר ב' קנאות **לרמוז** לקנאה שקנא בזמן זה ולקנאה שקנא פ"ב בימי אחאב כאו' קנא קנאתי לה' גם

^{6*} שלום - בדפוסים מודרניים כתבו: שלום
^{7*} השלום - בדפוסים מודרניים כתבו: השלום

^{4*} שלום - בדפוסים מודרניים כתבו: שלום
^{5*} השלום: בדפוסים מודרניים כתבו השלום

פנמיות השכלת המושכל
בשני העמודים שלפנינו, ניתן לראות דוגמא מאלפת של "סידורס" דברי קודשו על ידי שינוי אחד "קטן". רבנו כותב לאורך כל הפירוש כאן את המילה "שלום" (ובן כל הטיותיה כגון "השלום" וכדו') בכתוב חסר!!!
בכל הספרים המודרניים "תקנו" זאת (הוסיפו אות וא"ו) וכתבו "שלום" "השלום". במבט שטחי, אפשר לטעות ולחשוב שאין "תיקון" זה משנה את המשמעות. אבל כשמתבוננים היטב ולומדים גם את המשך דבריו כאן, מגלים חידוש מדהים: בכל פירושו כאן כתב רבנו את המילה "שלום" בכתוב חסר ... פרט למקום אחד!!! בעמודה השמאלית למעלה (שורה מס' 5) כתב רבנו:
" ... וזה יקרא ברית **השלום** כי אז יהיה שלום ככל העולם..."

מכאן אנו לומדים: בכל מקום שבו כתב רבנו את המילה "שלום" בכתוב חסר, עשה זאת בכונה גדולה !! ולכן: "תיקון" קטן זה, הוא ההפך של "תיקון גדול". נציין כי - בעבודתנו, מצאנו כמה אלפי (!!!) שינויים "קטנים" ו"תמימים" כגון זה.

הגדר המערבי

115

דף שבועי לעיון ובידור מוקף הצדיק
יציא לאור משנים הסמוך
להדרות: תפוצת

הגדה"ח הבינימין מגדלוז נאב"ד קומפוזיט וז"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק'
בנין רק בבית משה צוקער
(דבר"ח הריב' עמוד קנ"ד פאת החסיד הרר"ג משה יעקב סיגלר זצ"ל)

מדוע לא מבינים פשט באוה"ח הק' ??
תשובה: בדברי אור החיים הק' בפסוק אחד מצאנו
115 * תיקונים ושינויי גרסאות מיותרים!!!

- (א) הוסיפו 4 מילים
- (ב) כתוב מלא / כתוב חסר - שאינן במקור: הבחן, וגו, בו, בין.
- (ג) כתוב מלא / כתוב חסר - **השמימו 43** אותיות וא"י !!!
- (ד) הוסיפו 7 מילים - **השמימו 26** אותיות ד"ד !!!
- (ה) שינו מילה מרכזית וחשובה: שאינן במקור.
- (ו) הוסיפו 6 אותיות כל / של
- (ז) החליפו גוי' / וכו' - וכו' / וגו'
- (ח) שינו ותקנו 4 ציטוטים: "מלכים האלה" "המקום" "יעד" "כל עמו ואת ארצו"
- (ט) פתחו ראשי תיבות בצורה לא נכונה: פי', כפ', ועוד
- (י) האריכו המקור קצרו המאריך: 36 מילים

המילים המסומנות בצבע הן מילים
אותן שינו המודפסים המודרניים

* ההשוואה נערכה בין הספר
"אור החיים" מהדורת ונציה
המקורית, לבין מהדורה
מחודשת ומנוקדת מהוצאת
הספרים המהודרות ביותר
בימינו. שימו לב, יתכן
כי בספרים ובמהדורות
אחרות ימצאו שינויים
והבדלים נוספים.

אונקלוס

רשי

- (ג) עֲטֻרוֹת וְדִיבֹן וְיַעֲזֹר וְנִמְרָה וְחִשְׁבֹן וְאַלְעָלָה וְשִׁבְם וְנִבְּו וְיַבְעֹן:
- (ד) הָאָרֶץ אֲשֶׁר הָכֵה יְהוָה
- לְפָנַי עַד־תֵּי שִׂרְאֵל אֶרֶץ מִקְנֵה
- הָיָא וְלַעֲבָדֵיךְ מִקְנֵה: ס
- (ג) עטרות ודיבון וגו' • מארץ
- סיחון ועוג היו :

אור החיים
מהדורת ונציה

שישבו בטח בארץ אשר כבר נכבשה ושאר
השבטי' יכנסו בסכנת המלחמות העצומות
המוכנות להם וכל אחד מישראל יאמר
כדברים אדבר גם אני ולא אכניס עצמי בסכנת העמים
וכל זה למה שנוגע לשלילת הרצון ממש וישראל
לבד מה שיש להתרעם עליהם שבוחרים לשבת חוץ
לארץ הקדושה והנבחרת לה' אשר ע"כ נתחכמו בני
גד ובני ראובן במאמר ראשון ונתנו תשובה לג' דברים
הנו' המרעיים שאלתם כמה שאמר עטרות וגו' הארץ
אשר הכה ה' וגו' כנגד טענה א' שהארץ היא של כללות
ישראל יש במאמר זה תשובה לזה שלא לקחו הארץ
בדרך טבע לומר הלא לנו היא אלא ה' הוא שהכה
יושביה לפנייה ואין זה אלא נכסי שמים ומנכסי גבוה

(ה) עטרות וגו' הארץ וגו' צל"ד א' למה
הוצרכו לפרט כל העירות ולא הספיק
במאמר הכללי שאמר הארץ אשר הכה וגו'
ששם כלולים כל הארצות ההם או היה לו לומר כדרך
שהזכירם הכתוב בסמוך כב' כללים דכתיב את ארץ
יעזר ואת ארץ גלעד • ב' אומרו הארץ אשר וגו' וכי היו
לפניהם ארצות אחרים ששם כמו כן שהוצרכו לסמן
אלו ואם לומר שה' הכה אותם מי לא ידע בזה •
אכן הכונה היא עז"ה כי האנשים האלה השכילו לדבר
בסדר שלא יהיה מקום להקשות לשאלתם מה שיש
להקשות בענין •
א' כיון שהארץ הלזו היא כל² כללות ישראל מה
כוחם לשאול דבר של אחרים ב' איך יעלה על דעתם

במדבר, מטות פרק לב פס' ג-ד

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדרשים המודרניים

אור החיים
מהדרת ונציה

דינה כא"י לכל דבריה ולטענת מה שדיקו בספרי לומר שכיבוש חו"ל קודם כיבוש הארץ אין לו דין א"י וא"כ ארץ סיחון ועוג קודם כבישת הארץ היתה לזה שללו טענה זו במאמר אשר הכה ה' פ"י משונה כיבוש זה לפי שהיה במאמר ה' כי הוא אמר אל משה על ארץ סיחון החל רש לרשת את ארצו כאמור בפ' דברים וגם על ארץ עוג אמר ה' שם בידך נתתי אותה ואת ארצו ואת כל עמו ועשית לו וגו' מעתה ה' הסכים על הקדימה ויש ג"כ טעם בדבר שלא היו לפנייהם ב' כבישות א' של הארץ ואחת של חוצה לארץ והקדימו של חו"ל כדרך שעשה דוד שלקח ארם צובא וקודם שהרוויש היבוסים כאמור שם לומר למה הנחתם מלכבוש א"י קודם ואדרבא כבישת ארץ סיחון ועוג היתה צורך כיבוש הארץ כדי שיעברו דרך שם לכבושה וכבר שלחו לו דברי שלום לתת להם מעבר דרך ארצו ולא אבה מעתה אין תרעומת נגד שאלתם מה' ומישראל ובוזה יש טעם נכון למה הוצרכו להזכיר פרטי שמות הארץ כ"י¹⁰⁰ למה שנתכוונו במאמר אשר הכה ה' לומר שלא באו לשאול אלא מנכסי גבוה אמרו כי כל פרטי המדינות כלם לא כבשו דרך טבע אלא ה' הכה אותם לפנייהם בין למה שבאו להחזיקה בחזקת קדושת הארץ דקדקו להזכיר כל השמות לומר שכל אחת מהם ישנה בקדושת הארץ ומדינה אחרת זולת אלו אינה בכלל והיוצא מזה כל עיר שבעבר הירדן זולת אלו אין להם דין א"י לפי שאינם כיבוש רבים .

ואז ארץ מקנה היא ולעבדיך מקנה נתכוונו להסיר טענה אחרת והיא אחר שנסכ' לכל הטענות שאמרו עדיין כל שבט ושבט מישראל יבא ויאמר הטענות עצמן ליטול את הארץ כי הטענות עצמן צודקות לכל שבט מיש' לזה אמרו אין שבט אחר צריך לה כמו שצריכין הם לה לפי שהיא ארץ מקנה ולהם יש מקנה רב :

אנו באים לשאול גם טענה ב' שאחיהם ינסו בסכנת מלחמות וכו' סתרוה במאמר זה אשר הכה ה' פ"י בשלמא אם ירושת הארץ היתה בדרך טבע היתה טענה זו טענה אבל כיון שה' הוא המכה את יושבי הארץ לפנייה' מה מקו' לחשש סכנת מלחמות וזה לך האות הארץ אשר הכה ה' לפנייהם וזה סי' לכל הארץ דכתיב בפ' דברים ואת יהושע ציויתי בעת ההיא לאמר עיניך הרואו' את כל אשר עש' ה' אלהיכ' לב' מלכי האמורי³ כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה מעתה אין מקום לטענת פחד המלחמה ונתכוונו ג"כ בזה להסיר מיהושע הנופל בשאלתם שיאמרו שלא עשו כן אלא לפחד מלחמת הארץ . גם טענת מאיסת ארץ הקדוש' נתנו תשובה במאמר אשר הכה ה' פ"י ע"ד מה שכתב רמ"בם בפ"א מהלכות תרומות וז"ל ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא ארץ שכבשה מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל אבל יחיד מיישראל או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפי' מן הארץ שנתנה לאברהם אינה נקראת ארץ ישראל ע"כ וכתב עוד שם בדיון ארצות שכבש דוד וז"ל ומפני מה ירדו ממעלת ארץ ישראל מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל ארץ ישראל שנשאר בה מז' עממין ע"כ ועיקר דיון זה הובא בספרי שלמדו דין שאר ארצות מא"י מפסוק כל מקום⁴ אשר תדרוך כף רגליכם¹ לכם יהיה ללמד על מקומות שיכבושו⁵ חוץ מא"י שהוא מן המדבר והלבנון ועד ג' הים האחרון וכו' ולמדו שצריך להקדים ארץ ישראל מדכתיב קודם מאמר כל מקום⁴ וירשתם גוים גדולים וגו' שלא תהיה א"י מטמאה⁷ בגילולים ואתם מכבשים חוצה לארץ וכו' ע"כ הדברים יגידו שזולת טעם הקדימה כל שכבשוה רוב ישראל דין א"י יש לה לכל דבר והוא מאמר בני גד ובני ראובן הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל פ"י ארץ זו קדושת הארץ יש לה לטעם שכבשוה לפני עדת ישראל וכיבוש רבים

^{6*} וכו' - בדפוסים מודרניים כתבו: וגו'
^{7*} מטמאה - בדפוסים מודרניים נקדו: מטמאה
^{8*} כל עמו - בדפ"מ כתבו: כל עמו ואת ארצו
^{9*} חוצה - בדפוסים מודרניים כתבו: חוץ
^{10*} כ"י - בדפ"מ הוסיפו כאן את המילה: בין

^{1*} צ"ל - בדפ"מ פתחו: צריך לדעת / צריך לדייק
^{2*} כל: בדפוסים מודרניים כתבו: של
^{3*} מלכי האמורי - בדפ"מ תקנו: המלכים האלה
^{4*} מקום - בדפוסים מודרניים כתבו: המקום
^{5*} שיכבושו - בדפוסים מודרניים כתבו: שכבשו

בעמודים אלו, מוצגים 10 דוגמאות של "שינויים" ו"תיקונים" שחלקם (2,3,4,6,8,9,10) נעשו מתוך מחשבה ועיון למדני. להלן סוג שינויים חשוב נוסף: הוספת פסקאות חדשות! בקטע קטן זה הוסיפו בדפוסים מודרניים 6 פסקאות חדשות שאינן במקור!!

הנר המערבי

דף שבועי לטיעון ופירור מקח הצדק

124

"אור החיים"

יגאל יואר מנחם המבין
להדריך והפצת

הנחיה רבנית מנחלון נאב"ד קומפוט זצ"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק' נבין רק בבית משה זקנ"ר (דבר הר"ב עמוד ק"ד מאת החסיד הרב"ג משה יעקב סיגור זצ"ל)

מדוע לא מבינים פשט באוה"ח הק'??

124 * תיקונים ושינויי גרסאות מיותרים!!!

במדבר, מסעי פרק לג פסוק א-ג (ראה בעמוד הבא)

א) הוסיפו 4 אותיות למילים
ב) כתבו מלא / כתבו חסר - השמיטו 47 אותיות וא"ו !!!
ג) כתבו מלא / כתבו חסר - השמיטו 35 אותיות ו"ו !!!
ד) הוסיפו 5 תחילת פסקאות שאינן במקור.
ה) שינו 2 מילים מביטויים: שלום / בחדש / להדש
ו) החליפו: וכו' / וגו' - הוסיפו: וכו' / וכו'
ז) הפכו רבים ליחיד: נשמותם / נשמותם
ח) שינו 15 ספרות עניינים: א / הראשון, כו' / בשהי, ט"ו / המישה עשר ועוד
ט) פתחו האישי תיבות בצורה לא נכונה: פ"י, כפ', ועוד
י) האריכו המקוצר קצרו

ההשקפה *
רבה בין הספר "אור החיים" מהדורת ונציה המסומנת בצבע הן מילים
ת הספרים המהדורת ביותר ביניהם

* ההשוואה נערכה בין הספר "אור החיים" מהדורת ונציה המקורית, לבין מהדורה מחודשת ומנוקדת מהוצאת הספרים המהודרות ביותר בימינו. שימו לב, יתכן כי בספרים ובמהדורות אחרות ימצאו שינויים והבדלים נוספים.

במדבר, מסעי פרק לג פס' א

רשי

אלה מסעי • למה נכתבו המסעות הללו הודיע חסדיו של מקום • שאף על פי שגור עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא

אונקלוס
אלין מטלגי בני ישראל
הנפקו מארעא דמצרים
לחיליהון בידא דמשה
ואהרן:

אלה מסעי בני ישראל
אשר יצאו מארץ
מצרים לצבאתם ביד משה
ואהרן:

היתה להם מנוחה • שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתים מסעות וצא מהם י"ד שכלם היו בשנה ראשונה קודם גזירה: משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה שמשם נשתלחו מרגלי • שנאמר ואחר נסעו העם מחצרות וגו' שלא לך אנשים וגו' וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה • למדת שהיה במדבר פארן ועוד הוצא משם שמנה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מהר ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעי • נמצא שכל שמנה ושלושים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות וזה מיסודו של רבי משה • ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליקו למקום רחוק לרפאתו כיון שהיו חזרוני מתחיל אביו מונה כל המסעות • אמר לו כאן הוקרנו כאן ישננו כאן חששת את ראשך וכולי:

אור החיים
מהדורת ונציה

אלה מסעי וגו' רז"ל אמרו כל מקום שנאמר אלה פסל הקודמים ובמה שלפנינו לא ראינו שקדמו במאמר מסעות זולתם לומר שנתכוון הכתוב לפוסלם • והיה נראה כי נתכוון רובם היו ליסורין של עון המרגלים גם הקודמים היו לפסול כל מסעות זולתם שישנם בעולם הגם שלא הוזכרו אלא שרואני שלא היו המסעות לשבח ולואי שלא היו בעולם כי לומר שנתכוון הכתוב לפוסלם • והיה נראה כי נתכוון

במדבר, מסעי פרק לג פס' א

אור החיים מהדורת וונציה

ס' ריבוא שהיו שם ונסתייעו בעזר אלהי בשכונת שוכן הבירה ושברו **מתלעות**⁴ עול ו**ביררו בירור** עצום וכפי זה תכלית המעשה הוא כשנוסעים היו נוסעים עמהם כל הדומה

למין **הקודש** לא בזמן החניה **שעדיין** לא נעשה עמו דבר **הוא** מה שרמז במאמר אלה מסעי אלה פסל כל המסעות שבעולם שאין מסע כזה שהיו נוסעים עמהם הון קדוש ויקר שאין **ערוך** אליו והגם שקדמו האבות ודרכו מקומות ועשו חלקם **בבירורי** ניצוצות לא הגיעו לגדר זה ואמר הכתוב עצמו טעם **עילוי** מסעות אלה לפי שהם של בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים ונצטרפו בכור הברזל שהיא **אר"מץ** כאמור ובה היא **נשמות**⁵ ראוים לברר ניצוצי **הקדושה** בכל המקום אשר יבואו שמה ועוד **לצבאותם** שהוא **שלימות** הצבא אשר תשרה עליו השכינה שהוא מספר **ס' ריבוא** ופחות ממספר זה אינו בגדר **השלימות** ותמצא שאמרו ז"ל כי לסיבה זו לא נתן ה' התור' לראשוני' שלא היה בהם **שלימות** הצבא שתשרה עליו שכינה הנקראת צבאות גם רמז **בתיבת** לצבאות' השראת שכינה **עמה'** הרי לפניך זכרון עם קדוש וזכרון מספר השלם והשראת השכינה וכנגד מחברת כללות מספר השלם אמר ביד משה ואהרן משה הוא מחברת מספר השלם ואהרן הוא שושבני השכינה המקריב ומיחד אליה כל הענפים כידוע בסוד הקרבן :

אשר יצאו מאמ"ץ לצבאותם לפי מה **שפירשנו** כי **תיבת** אלה הגידיה על מסעות **המובחרים** ופסלת מסעות הגרועים סמך הכתוב למאמר אלה מאמר אשר יצאו וגו' **לצבאותם** להעריך כי **המובחרים** הם אותם שקדמו למרגלים שהם בני ישראל שיצאו מארץ מצרים **לצבאותם פי'** הצבאות עצמן שיצאו **לשולול** מסעות שהיו מזמן המרגלים שלא היו לצבאותם שנגזרה **גזירה** למות במדבר ומאותה שנה עצמה מתו חלק מהם ולא היה בנמצא הצבאות שיצאו ממצרים ואומרו ביד משה ואהרן **פי'** המסעות היו בידם דכתיב בפ' בהעלותך ועל פי ה' יסעו וגו' על פי ה' ביד משה וסמך עמו אהרן שאהרן הוא התוקע בחצוצרות למסעם לזה שתפו עם משה :

דרך החוקה לבל יתנו ראש וישובו דכתיב ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים הא למדת שלא היה לרצון ולסדר הנכון למועדי רגל גם אמרו ז"ל וז"ל וכל נתיבותיה **שלם**¹ בקש הק"ב ליתן התורה לישראל כשיצאו ממצרים והיו חולקין אלו עם אלו וכו' מה כתיב ויסעו **מסוכות** ויחנו **באיתם** היו נוסעים במריבה וחונים במריבה וכו' **ע"כ וכפ"א** ואין במסעות אלו דבר יקר הערך לפסל כל זולתם. **ואפשר** כי לפי שיש במסעות אלה האמורים בפרשה **ב'** הדרגות **א'** הם המסעות שהיו בשנה הראשונה **קודם** גזרת מרגלים **ב'** המסעות שעשו בשביל גזרת המרגלים שלא היה בדעת ה' עשות זולת מה שעשו **בב'** שנים ומסעות אלו גרועי' הם מערך **שלאחריהם**² וכנגדן **נתכוון** ה' במאמר אלה לפסלם וזה **שיעור** הכתוב אלה מסעי וגו' **פי'** האמורים בסמוך הם המסעות הראויים והצריכין וכל זולתם פסולין הם שלא היו אלא יסורי' להניעם במדבר בתוכחות של עון המרגלים .

עוד נראה בהעיר למה בחר הכתוב למנות המסעו' ולא החניות ומה גם לדבריהם ז"ל שאמרו משל למלך **וגו'** כאן ישנו כאן וכו' **ע"כ** שזה יותר בזכרון החניות לא במסעות גם לפי מדרש אחר שאמרו שהזכיר המסעות **לקבוע** להם שכר לעתיד **לבא**³ דכתי **ישושו'** מדבר וגו' לפי זה היה ראוי למנות החניות .

אכן יתבאר ע"פ דברי אנשי אמת שאמרו שהליכת ישראל במדבר היתה לברר ניצוצי **הקדושה** שאנס איש הבליעל החונוה במדבר השמש ששם קנה מקומו מקום נחש שרף ועקרב ודרכו שם עדת ה' להוציא בולעו מפיו והוא הטעם שהיו ישראל חונים במקום אחד שנה ובמקום אחר **ב"ב** שעות שהוא כפי מה שצריך **לביור** הניצוצות שישנם במקום ההוא **ובירור** זה אין כח בעולם שיכול עשותו זולת **קדושה** השלמה ובסוד **שלימות** מחברת הכללות ומחברת הפרטות **קדושה** השלמה היא השכינה וישראל והתורה ומחברת הפרטות הם **ס' ריבוא** נשמות קדושות מחברת הכללות הוא משה **רבינו** בסוד כסוד משה עמו כי הוא אילן שממנו נוצצו נשמות

⁴ **מתלעות** - בדפוסים מודרניים כתבו: **מלתעות**
⁵ **נשמותם** - בדפו"מ כתבו (יחיד): **נשמתם**

¹ **שלם** - בדפוסים מודרניים כתבו: **שלום**
² **שלאחריהם**: בדפו"מ כתבו **שלפניהם**
³ **לבא** - בדפוסים מודרניים כתבו: **לבוא**

בעמודים אלו, בחרנו להציג רק 5 דוגמאות של "תיקונים" שנעשו במשיבת קולמוס, וללא עיינו למדני. (ראה בהרחבה בעמוד הבא)

פנמיות השכלת המושכל

להלן מוצגים 5 "תיקונים" מתוך עשרות ה"תיקונים" שבועמוד 15. רוב ה"תיקונים" נעשו ע"י המדפיסים המודרניים במטרה להשוות את הלשון ה"תלמודית/מקראית" של רבנו עם הלשון ה"מודרנית" המדוברת בימינו, ככל הנראה במטרה להקל על הלומדים. אבל כאשר מעינים בדבריו רואים ש"תיקונים" אלו רק גורעים ואינם מוסיפים כלל.

נסה להתמקד על הנזקים שגרמו שינויים אלה וכאלה:

הערה מספר 5: בד"ר כתוב: **נשמותם** (רבים) בדפוסים מודרניים כתבו: **נשמתם** (יחיד) בדוגמה זו הנזק הוא עצום ומכופל בגלל העובדה ששינוי "קל" זה אינו מורגש כלל וה"סטיה" מהרעיון המוצפן בתוך דבריו הינה גדולה, "הרסנית" וחמורה מאוד!!

ישנו הבדל עצום בין **נשמותם** של כל אחד ואחד מעם ישראל לבין **נשמתם** של כלל עם ישראל (ראה ערכין ד' ע"א: "... נפשות אין לי אלא אחד ...").

הערה מספר 4: בד"ר כתוב: **מתלעות** בדפוסים מודרניים תקנו: **מלתעות**. זו דוגמה של בורות ושרלטנות. בדפוסים מודרניים חשבו שכאן נפלה טעות דפוס. מחשבתם זו נבעה מבורות וחוסר ידיעה של כתבי הקודש. אמנם בכתבי הקודש מצאנו את המילה "מלתעות", ובמבט ראשון אפשר היה לחשוב שאכן צריך לתקן זאת! אבל, לא כן: המילה "מתלעות" מופיעה גם היא בכתובים!!! (ראה: משלי י"ד. איוב כ"ט - והכוונה לשיניים הפנמיות).

הערה מספר 3: בד"ר כתוב: **לבא** בדפוסים מודרניים תקנו: **לבוא**. שינוי זה הוא מעניין במיוחד מפני שרבנו בחר לכתוב את המילה **בכתיב חסר** (שבדרך כלל נכתבת **בכתיב מלא**) ובאו המודרניים ו"תקנו" וכתבו אותה **בכתיב מלא**. למה כך? ולמה לשנות? לאלוקים הפתרונים.

הערה מספר 2: בד"ר כתוב: **שלאחריהם**. בדפוסים מודרניים תקנו: **שלפניהם**. אמנם על פי ההגיון הדקדוקי ורציפות הדברים בסגנון הכתיבה של זמננו, נראה "הגיוני" ו"נכון" לתקן את דבריו, אבל כאשר מכירים את סגנון כתיבתו, רואים את גודל הנזק. רבנו מתבונן מנקודת הזמן הנוכחית בה אנו נמצאים כרגע. ולכן כל מה שנעשה קודם לכן הינו בבחינת מאוחר, כי הוא נראה רחוק מהמקום בו עומדים עכשיו ולכן נאמר עליו **"שלאחריהם"**

(סגנון זה של "החלפת" הזמנים ולשונות זכר ונקבה, מוכר הוא בהרבה מכתבי קדמונינו ובספרי רבנו)

הערה מספר 1: בד"ר כתוב: **שלם** בדפוסים מודרניים תקנו: **שלום** (ראה בהרחבה בעמוד 11)

אונקלוס

במדבר, מסעי פרק לג פס' ב-גו

וּכְתַב מֹשֶׁה יֵת מִפְּקֻיָּהוֹן לְמַטְלֵיָּהוֹן עַל מִמְרָא דִּינִי וְאֵילִין מִטְלֵיָּהוֹן לְמִפְּקֻיָּהוֹן: וּנְטָלוּ מִרְעֻמָּסַּ בִּירְחָא קַדְמָאָה בְּחַמְשַׁת עֶסְרָא יוֹמָא לִירְחָא קַדְמָאָה מִבְּתַר יוֹמָא דְפִסְחָא נְפָקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִישׁ גְּלִי לְעֵינֵי כָּל מִצְרָאִי:

(ב) וּכְתַב מֹשֶׁה אֶת־ מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם: (ג) וַיִּסְעוּ מִרְעֻמָּסַּ בְּחֹדֶשׁ הָרְאשׁוֹן בְּחַמְשָׁה עֶשְׂרֵי יוֹם לְחֹדֶשׁ הָרְאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם:

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

אור החיים מהדורת וונציה

כתובים אצלו והוא מה שאמר הכתוב ויכתוב משה את מוצאיהם פי' יום שיצאו ממצרים והם ב' הכתובים מויסעו מרעמסס עד תיבת שפטים ואו' למסעיהם פירוש לסדר כל מסעיהם שנסעו מיום צאתם ממצרים עד סוף המסעות ואו' על פי ה' לומר שמכתב הראשון עצמו היה על פי ה' הוא אמר אליו שיהיה כותב והולך ואו' ואלה מסעיה' וגו' פי' אלה הם המסעות האמורי' שכתב משה למוצאיה' כל אחד בזמנו ובמקומו זה' העתקה:

(א) וַיִּסְעוּ מִרְעֻמָּסַּ וַיַּחֲנוּ וְגו' הוּצַרְךְ לומר זכרון בחודש הראשון ב' פעמים הגם שהיה יכול לומר בחמשה עשר יום ומוכן הדבר שבחודש הראשון מדבר הכתוב או עז"ה ויסעו בט"ו לחודש הראשון • אולי שרמז מה שאמרו רז"ל כי חודש ניסן הוא זמן שמזלם של ישראל עומד גם זמן שלימות ההצלחה בו הוא ט"ו בחודש והוא או' ויסעו וגו' בחודש' הראשון שהוא זמן העמדת מזלם ועוד לתוספת גודל המערכה בט"ו שהוא זמן מילוי הלבנה ואו' בחודש הראשון לפי שאין גדר זה מורה על רום ההצלחה אלא כשהוא בחודש המוצלח:

(ג) ויכתוב משה את מוצאיהם וגו' צריך לדעת מה מודיענו הכתוב במאמר זה אם לומר ש'משה כתבם הלא כל התורה משה כתבה והמסעות הכתובי' בתורה מכלל התורה: עוד הי"ל ויכתוב משה את מסעיהם • עוד למה חזר לומר ואלה מסעיהם וגו' והלא כבר אמר אלה מסעי וגו' עוד למה שינה בתחילה הקדים לומר למוצאיהם¹ ואחר כך אמר למסעיהם ואח"כ הקדים תיבת למסעיהם² לתיבת למוצאיהם •

ונראה שהכתוב נתכוון להודיענו סדר כתיבת המסעות שלא נכתבו ביום א' אלא על זה הסדר שהתחיל משה לכתוב בפנקסו במצות המלך מיום שיצאו ממצרי' עז"ה יום שיצאו ממצרי' כתב פסוק ויסעו בני ישראל מרעמסס וגומר ב' כתובים הבאים כאחד הכתובים לפנינו עד תיבת שפטים וכשחנו בסוכות כתב פסוק ויסעו וגו' ויחנו בסוכות וכשנסעו מסוכות כתב ויסעו מסוכות וכשחנו באתם כתב ויחנו באתם וכן על זה הדרך היה כותב כל מסע בזמנו עד שהגיעו לערבות מואב ואח"כ אמר ה' אליו שישדרם בתורה כדרך שהיו

² למסעיהם - בדפוסים מודרניים כתבו: מסעיהם

¹ למוצאיהם - בדפוסים מודרניים כתבו: מוצאיהם

בדוגמא זו, במבט שטחי ניתן חלילה לחשוב שנפלה כאן טעות, שהרי בפסוק זה, המילה הראשונה היא: "מוצאיהם" (ללא אות למ"ד). וכן בהמשך, בחומש כתוב: "מסעיהם" (ולא: "למסעיהם"). ולכן הגיעו המדפיסים המודרניים למסקנה שצריך לתקן! (וזה תמוה מאוד לחשוב שנפלה כאן טעות ו"לתקן", מבלי להבין ומבלי לסמן)

בראשית, ויחי פרק מט פס' ט

רשי

אונקלוס

שְׁלוֹטוֹן יְהִי בְּשָׂרוֹנְיָא וּבְסוֹפָא
 יִתְרַבָּא מְלִפָּא מִדְּבֵית יְהוּדָה
 אַרְי מַדִּין קְטָלָא בְּרִי נְפִשָׁה
 סְלִקְתָּא יְנוּחַ יִשְׂרֵי בְּתַקּוּף
 פְּאֶרְיָא וּבְלִיתָא לִית מְלָכְו דְּתַעֲזוּעֵינְיָה :

(ט) גֹּר אַרְיָה
 יְהוּדָה מְטָרְף בְּנֵי עֲלִית כְּרַע
 רִבְצֵן כְּאֶרְיָה וּכְלָבִיָּא מִי
 יְקִימְנוּ :

(ט) גור אריה · על דוד נתנבא · בתחילה גור בהיות שאול מלך עלינו אתה המוציא והמביא את ישראל · ולבסוף אריה כשהמליכוהו עליהם · וזהו שתרגם אנקלוס שלטון יהא בשרויא בתחילתו · מטָרְף · ממה · שחשדתך בטרוף טורף יוסף חיה רעה אכלתהו · וזהו יהודה שנמשל לאריה · בני עלית · סלקת את עצמך ואמרת מה בצע וגו' · וכן בהריגת תמר שהודה צדקה ממנו · לפיכך כרע שכב וגומר · בימי שלמה איש תחת גפנו וגומר :

רעה אכלתהו · וזהו יהודה שנמשל לאריה · בני עלית · סלקת את עצמך ואמרת מה בצע וגו' · וכן בהריגת תמר שהודה צדקה ממנו · לפיכך כרע שכב וגומר · בימי שלמה איש תחת גפנו וגומר :

אור החיים
 מהדרת ונציה

בן תרדיון והוא רמז רחבת ידים ולפעמים תצא הנפש מעצמה לעולם לצד השרצת נפשות הקליפה בעולם תצא גם היא ובצאתה ותהיה מובדלת מאוצר הקליפה טבעה ותאווה ללכת בדרך הטוב והוא סוד נשמת הגרים המתגיירים מעצמם וחושקים להסתופף בצל הקדושה ובכלל דבר זה גם כן באמצעו' דבר מגונה ביותר יבחר השבאי שהוא אדם בליעל להוציא נפש הקדושה ששבוייה בידו במקו' קליפה שהיא בחינת העון שיהי יותר מגונה וזה לך האות רות המואביה יצתה מזונות אב ובתו ונעמה העמונית ותבחון לדעת כי רות שיצתה ממנה שלשלת מלכות בית דוד היתה ממואב שהיא בעלת עבירה בחציפות יותר ומעשיה מוכיחות עליה כאומרם ז"ל ונעמה יצתה מעמון שלא היה העון מזוהם כאחותה ויש לך לדעת כי אם היה עושה מעשה לוט אדם אחר לא היו יוצאים באמצעותו ב' פרידות הטובות אלא לצד לוט שהיה גדול בבחינתו כי גם בחינת הרע יש בה הדרגות גדולות זו למעלה מזו כפי בחינתה וצא ולמד מהאומות שהם ענפי הקליפה שיש בהם מלכים גדולים ומלכים קטני הערך ושרים וגומר והוא סוד אומרם ז"ל בעקבות משיחא כוונתם בזה כי לצד שאנו מבררים כל תפישת הקליפה מהקדושה כשיגיע הבידור לסוף דבר שהוא העקב וכינו התכלית לעקביים כי הוא סוף אברי האדם ולזה תמצא כי בומנים הראשונים היו מתבררים מהקליפה נפשות גדולות וצא ולמד האדם הגדול בענקים אבינו ועטרת ראשינו הוא אברהם גר צדק ראשון שבגרים ושרה אמינו ורות המואביה ובדורות אחרונים שמעיה ואבטליון אונקלוס הגר והן היום הגם שמתגיירים להיות שספו תמו ניצוצי הקדושה מתוך הקליפה ולא נשארו כי אם בעקבות גם כח המברך בבחינה עצמה קטנה והוא סוד אומרם ז"ל

(ט) גֹּר אַרְיָה וגומר רז"ל אמרו מתחילה גור ואחר כך אריה וצריך לדעת למה הוצרך להזכיר זמן היותו גור · עוד צריך לדעת אומרו מטָרְף בני עלית ורז"ל אמרו שעל אמרו טרוף טורף הוא אומר לו בני עלית פירוש סלקת עצמך ולדבריהם ז"ל תתפרש תיבת בני למעלה ולמטה עז"ה מטָרְף בני פירוש יוסף עלית גם עז"ה מטָרְף של יוסף בני פירוש אתה בני עלית ואמר תיבת בני לשון חיבה וקירוב הלב אלא שצריך ערב שיעקב חשדו ליהודה לומר עתה עליו שעלה מהחשד והדעת נותנת כי מעולם לא עלה על דעת יעקב שאחים ישלחו יד ביוסף לחשוד אחד מהם אלא שדברי רז"ל הם דברי קבלה : עוד צריך לדעת אומרו כרע רבץ וגומר מי יקימנו כי מלבד שאין משמעות לפשטיות הדברים למה דבר לשון נסתר ושינה מסדר שהתחיל לדבר בו בדרך נוכח כאומרם אתה יודוך וגומר בני עלית · אכן יתבארו הכתובים על פי הקדמה אחת זכה וברה אשר האירה עייניו בדברים נחמדים מאור תורתנו והיא כי אדם הראשון הוא אילן שבו היו תלויים כל הנשמו' של הקדוש' שיצאו לעולם מיום היות עולם ואשר עתידין לצאת וכשחטא אדם שלט חלק הרע וישב ממנו שבי לאין מספר ודרשו מעל ספר אנשי אמת מה עצמו השבויים מהקדושה בקליפה והן עם ה' משתדלים מיום היותם לברר ולהוציא בולעו מפיו והולכים ומבררים ומוצאים מידו באמצעות מקור הקדושה אשר נטע ה' בתוכנו היא התורה והמצוה גם לפעמים באמצעות דביקות הנפש הקדושה בנפש הטומאה לאונסה תוציא נפש חיה למינה והוא סוד ותדבק נפשו בדינה בת יעקב ששאבה נפש דינה הקדושה לנפש קדושה מינה שהיתה נתונה תוך שכסם ואמרו ז"ל כי היא נפש ר"ח

המילים המסומנות בצבע הם מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

בראשית, ויהי פרק מט פס' ט

אור החיים
מהדרת ונציה

עצמך שיהיו אחיך כפופים לך אבל היתה מדה זו נוהגת לדורות וצא ולמד מה גדולה היתה לבניו לבד פרץ וזרח שבאו ממעשה הרשת אשר פרש אלהים ולבסוף אריה נשנתבר ונתעלה ופירש מנין זכה לעלות מעלה זו ואמר מטרף בני עליית פירוש מאותו טרף אדם שטרף בחינת הרע מאדם הראשון נשמות המופלאות ובאמצעות מעשה תמר הרוחת אותם מזה היתה עלייתך וקנית בניים שמלכותם מלכות עולמים שזולת זה לא היה בענפי נשמתך גדולה לדורות אלא לך לבדך :

ואו' כרע רביץ וגומר פירוש כי אותו הטרף שממנו היתה עליתו כרע רביץ עליו אותו שנאמר בו לפתח חטאת רובץ ולא היה לו מציאות להקימו מעליו ולהוציאו ממנו האבן יקרה ורמו באומרו אריה ולביא כי בחינה שתקפה בנפש הלא היא בחינת ארי ולזה צריך בחינת ארי שבקדוש' שהוא יהודה להקימו ולהוציאה מתחת ידו ומעתה לא יסור שבט מיהודה לעולם מלכותו מלכות כל עולמים כי קנה יסוד המלוכה עד כי יבא שילה שאליו אנו מקוים יום יום צפינו לישועה :

בזוהר נדעו רגלין רגלין כי כל בחינה תברר בחינתה ועל פי הקדמה זו תשכיל עצת ה' אשר יעץ על יהודה ושלה מלאך והכריחו לבא אל הקדושה¹ כי לאמצעות היות הדבר בלתי הגון על פי התורה לשכב את כלתו ובאמצעות היות יהודה אנוס על פי הדבר² נעלם דבר איסור ממנו ולא ידע כי כלתו היא בזוה הוציא ממקור הטומאה ענף מופלא שבקדושה פרץ וזרח שהיו שבויים בבחינת הרע והיה אדם בליעל רובץ עליהם לצד גודל מעלתם וצא ולמד כמה צדיקים יצאו מהם ושלשלת המלוכה של בית דוד וזולת יהודה שהוא בחינת המלוכה לא היה אדם יכול להוציאם מידו גם זולת דמיון מעשה הרע כי יבא אל כלתו אין מציאות להוציאם ובאמצעות דמיון הרע הרי זה נכנס למדור הרע והוציא שכל רב :

והן הנה הדברים שאמר הכתוב גור אריה יהודה פירוש מתחילה קודם מעשה תמר הוא גור וזה הוא שרמו בתחילת דבריו באומרו אתה יודוך אחיך מלבד מה שפירשתי במקומו כפי זה יתבאר :

עוד עז'ה אתה יודוך פירוש לא היה לך אלא גדולת

¹ הקדושה - בדפוסים מודרניים כתבו: הקדשה ² הדבר - בדפוסים מודרניים כתבו: הדיבר/ הדיבור

פנמיות השכלת המושכל

בעמוד זה בחרנו להציג שתי דוגמאות בלבד, המלמדות גם הן על הבעיות של ניקוד דברי קדשו ועל העובדה שכל ה"תיקונים" וה"ניקודים" שנעשו בדברי אור החיים - מיותרים ופוגמים ב"עיקר"!!

בהערה מספר 1: "תיקנו" את המילה "הקדושה" וכתבו "הקדשה". המדפיסים המודרניים תקנו זאת, ככל הנראה בגלל שכך כתובה המילה בחומש (פרשה וישב פרק לח פסוק כא): "... איה הקדושה הוא בעינים על הדרך ..."

ונראה שבתיקון זה חטאו לאמת, ופגעו במליצה יקרה אותה מבטא רבנו בהוספת אות אחת. במילה הקדושה "מכתיר" רבנו את המעשה של תמר למעשה אצילי טהור וקדוש!!

בהערה מספר 2: נקדו את המילה "הדבר". ניקוד זה מצמצם את הרעיונות הגלומים במילה זו, שהרי כאשר המילה איננה מנוקדת, אפשר לקרוא בה לפחות 3 אפשרויות שונות:

1. הדְּבֵר . 2. הדיבור . 3. הדְּבֵר (רומז ל"בעל דְּבֵר" שהוא היצר הרע הנקרא כך בכ"מ).

כל ג' האפשרויות נכונות!!! אבל השלישית (הדְּבֵר) הוא רעיון עמוק ונסתר בתוך דברי קודשו! (וההסבר כך הוא: יהודה עשה את המעשה באונס, כיוון ש"מלאך דחפו". ועל זה כותב רבנו כאן: "... באמצעות היות יהודה אנוס על פי הדבר ... רצונו לומר: אנוס על פי המלאך הנקרא בעל דבר). וזו מליצה עמוקה ויקרה, שכאשר מְנוקְדִים מפסידים את "עיקר" הדבר ... ואין להשיב!!!

174

הַיָּר הַמַּעֲרָבִי

דף שבועי לעיון ובידור מקה הצדיק
"אור החיים"
 יוצא לאור מטעם המכון
 לדודור והפצת

הגה"ח רבי בנימין מנדלזון גאב"ד קוממיות וצ"ל: "את הפשט בספר אור החיים הק' נבין רק בביאת משיח צדקנו"
 ("דברי הר"ב" עמוד קנ"ד מאת החסיד הרה"ג משה יעקב סיגלר זצ"ל)

מדוע לא מבינים פשט באוה"ח הק' ??

תשובה: בדברי אור החיים הק' בקטע אחד מצאנו

174 * תיקונים ושינויי גרסאות מיותרים!!!

שמות, תשא פר' ל פסו' יג-טו (ראה בעמוד הבא)

- א) שינו 5 מילים ממשמעותן: בסמוכות / בפשעכם / זכויות / רק / המוצג
- ב) כתיב מלא / כתיב חסר - החסירו 66 אותיות וא"י !!!
- ג) כתיב מלא / כתיב חסר - החסירו 37 אותיות יו"ד !!!
- ד) הפכו לשון יחיד ללשון רבים: מאמר / מאמרם
- ה) העבירו פסקה שלימה ממקומה!!!
- ו) הוסיפו 11 תחילת-פסקאות חדשות!!!
- ז) הוסיפו מילה: או ושבשו מליצה לשונית עמוקה יקרה ויפה
- ח) פתחו ראשי תיבות בצורה לא נכונה: פי' ועוד
- ט) שינו 9 ספרורי עניינים: א, ב, ג / אחד, שני, שלישי ועוד

* ההשוואה נערכה בין הספר "אור החיים" מהדורת ונציה המקורית, לבין מהדורה מחודשת ומנוקדת מהוצאת הספרים המהודרות ביותר בימינו. שימו לב, יתכן כי בספרים ובמהדורות אחרות ימצאו שינויים והבדלים נוספים.

המילים המסומנות בצבע הן מילים אותן שינו המדפיסים המודרניים

שמות, תשא פרק ל פס' יג-טו

אור החיים מהדורת ונציה

שקל שלם גם למה יצו ה' לבל יוסיף העשיר ולבל יגרע העני ממחצית השקל ולתת טעם לב' הערות נתכוון ה' ואמר לו זה יתנו דע כי אין עיקר הענין הוא הנגלה אלא הנסתר שזה כא בדמיונו וכבר כתבנו בכמה מקומות כי שכנתו ית' שהיא בחי' כסא כבודו ית' על ידי מעשה בני יש' יסובבו הפרדה והוא אומרו ובפשעכם² שולחה אככם גם

(ויש' זה יתנו וגו' רז"ל אמרו לקח כמין מטבע של אש מתחת כסא כבוד והראהו למשה וקשה והלא יותר תהיה נשגת הידיעה באמירה כשיאמ' לו המשקל בפירוש ממה שיכיר בתבנית אש כי השערת שיעור הדמות לא תחקק בציוור לשער אליה אלא בסמוכות¹ נראה בהעיר למה נתרצה ה' במחצית השקל לבד ולפחות היה לו לומר

שמות, תשא פרק ל פס' יג-טו

אור החיים
מהדורת וונציה

תרומת ה' כנו' שאם ירבה^{קל} ימעיש אין רישום תרומת ה' ניכר ולטעם זה הקדים הכתוב זכרון השיעור ואחר כך זכרון הנתניה שהי' להקדים זכרון הנתניה ואחר כך

שיעורה אלא שנתכוון לתת טעם הקצבה למה קצב מחצית השקל ואמר לתת וגו' כמו שפירשנו ואולי כי רמז ג"כ שאין הקצבה שוה אלא בבחי' הקצבה אבל בבחי' הכוונה מן הנמנע כי ישוה כל ישראל בכוונת הלב שכל אחד כפי בחינת חיבתו בקונו יעשה הדבר בחשק גדול והבן ולזה סמך מצות השואה לא ירבה עשיר ולא ימעיש עני ממחצית השקל אבל בבחי' הנתניה אין מציאות להשוות הלבבות .

... ואו' זה יתנו כאן פי' הכתוב מה הוא כופר נפש שציוה לתת ואמר זה יתנו יכוין אל ספר התורה דכתיב לא ימוש

אומרו ונרגן מפריד אלוף וע"י מעשה העגל שהוא כנגד כל התורה כולה יסובבו הפרדת השכינה בשורשי בחינת כל נשמות ישר' לזה ציוה ה' שיתנו מחצית השקל שהוא

סימן למה שהפרידו הם במעשיהם לשוב ליחדם יחד ולהכרת הדבר הראהו כמין מטבע של אש מתחת כסא כבודו כי שם בחינת שורשי נשמות בני ישראל ואמר לו זה יתנו פירוש יחזור לתת סוד מחצית השקל שהפריד והוא זה יסוד וסוד הדבר ולזה יכוין כל נותן ורחמנא לבא בעי לכוין אל המכוון ליחד הנפרד והנחלק ולזה גמר אומר את תרומת ה' והוא מה שרמזנו במחצית השקל כי מתכנית בחינה זו בשם תרומת ה' ומעתה אם ירבה העשיר הנה הוא מפסיד הכוונה שהיא העיקר לזה ציוה ואמר העשיר לא ירבה והדל לא ימעיש והטעם לתת את

^{3*} ירבה^{קל} ימעיש: בדפו"מ הוסיפו את המילה: או

^{1*} בסמוכות: בדפו"מ שינו וכתבו בסמיכות
^{2*} ובפשעכם: בדפו"מ שינו וכתבו בפ' שעכם

בששת הדוגמאות בעמודים 22-20 נוכל לראות את ה"נוק" הגדול והעצום שגרמו מדפיסים מודרניים ע"י שינויים "קלים מאוד".
כאן ה"שינויים" הם: 1. החליפו אות (ו/י) 2. הוסיפו אות (י) 3. הוסיפו מילה (או).
כאשר מתבוננים בזה, מבינים עד כמה קשה לזהות את ה"תיקונים" הללו כאשר לומדים בספרים מודרניים ועד כמה אפשר "להתרחק" מההבנה הנכונה.

הערה מספר 1: בד"ר כתוב: בסמוכות בדפוסים מודרניים תקנו: בסמיכות בדוגמה זו "החליפו" אות אחת בלבד (יו"ד במקום וא"ו), ובזה שינו לגמרי את הרעיון!

המילה בסמוכות כוונתה - לדברים שאפשר לסמוך (או להסתמך) עליהם.
המילה בסמיכות כוונתה - לדברים הנמצאים בסמיכות, או קרוב. וההבדל ברור.

הערה מספר 2: בד"ר כתוב: ובפשעכם בדפוסים מודרניים תקנו: ובפישעכם בדוגמה זו הוסיפו אות יו"ד בלבד ובכך שינו ו"סילפו" את משמעות הרעיון המרכזי.

המילה בפישעכם משמעותה - בפשעים שאתם עשיתם
המילה ובפשעכם משמעותה - כשאתם פשעתם (מבלי להצביע על "אשמים")
שתי המילים מופיעות בספרי הקודש בצורה שהן כתובות כאן.

הערה מספר 3: בד"ר כתוב: אם ירבה* ימעיש בדפוסים מודרניים הוסיפו: או בדוגמה כאן הוסיפו מילה אחת "קטנה" - או, ובזה "הרסו" את המליצה היפה והשנונה.

המליצה "אם ירבה ימעיש" כוונתה: כל המוסיף גורע!! (כמו שעשו כאן!!!)
המילים "אם ירבה או ימעיש" משמעותן: או זה או זה! יש ברירה!

שמות, תשא פרק ל פס' יג-טו

אור החיים
מהדרת וונציה

שכינת אל חי והיא הנפגמת במעשה ישראל ומתיחדת בתורה ומעשים ומעתה הגם כי שנים עשו הדבר כל אחד **יטול** כנגד השנים כידוע הטעם **ואמרו** העשיר לא ירבה **פי'** כי הנותן מחצית שקלו **בעה"ז** לא יראה בעיניו שהוא דבר **מרובה** וירע בעיניו לחלק מחציתו ואמר והדל לא ימעט **פי'** לצד היותו דל ונכסיו **מצומצמים** לא ימעט וטעם **לב'** אמר לתת את תרומת ה' לכפר על **נפשיתכם** ובערך **המוצג**⁶ **יקטן** כל הניתן בעדו וכאן יש **ב'** השגות יקרות **א'** שבזה יתן תרומת ה' ויחד **קב"ה** ואין ערך לדבר הלז ועוד לכפר בעד הנפש אשר בעדה יתן אדם עור בעד עור וגו' . ואמרו כל **העובר** וגו' מבן **כ'** שנה כאן הודיע סוד מה שלא **חייבה** התורה לאדם אלא עד שהוא בן **כ'** שהוא לטעם עד שיגיע לגדר זה שתהיה נפשו שלמה בהשגת **המושכל** מההדרגות הרוחניים האלהיים אשר נפש ישראל משם היא ולומן **הנז'** תשיג והוא סוד אמרו ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך **ועיני** בדברי **הזוהר** ויש טעם נכבד למה לא יענש אדם עד גבול זה כי הוא לצד **שעדיין** לא שלמה דעתו בהכרת **המושכל** ובהשכלת הידיעה **ובתגבורת** המספיק להערכת מלחמה **לשבור** כח המסית ולנצח תאות **הטבעיות** ולהשכיל ברצון הנפש ולהבחין את אשר ידבר בלבו אם **לאושר** ובהיותו בן עשרים הנה הוא שלם בדעתו להחזיק מגן וצנה **בתגבורת** השכל וההבחנה והבחירה בדרך החיים והבן :

ספר התורה הזה מפיך גם אמרו ז"ל כי **הק"ב** לפניו כל היום **מונח** ס"ת כמשפטו אשר **ציוה** למלך ישראל והיתה עמו וגו' והוא מה שהראהו באצבע זה יתנו וסתמו **כפירושו** שעל **המונח** לפניו תמיד **ציוה** ה' ובאמצעות מה שילמדו בתורה היא מגינה ומכפרת עון ומרבה **זכיות**⁴ **כאו'** ותלמוד תורה כנגד הכל **ואפילו** היו ביד האדם **עבירות** רבות וזאת התורה **לעולה** למנחה ולחטאת ולאשם **כאילו** הקריב כל קרבנות המכפרים והוא **או'** כל **העובר** על **הפקודים** שהם המצוות זה יהיה לו לתקון כל דבר **ונמשך ג"כ** ואמרו כל **העובר** עם שלמט' לומר **תיקון** למי שאינו בן תורה במה יתן **כופר** נפשו כי הוא בור **רק**⁵ אין בו מים לזה אמר כל **העובר** וגו' יתן מחצית השקל כיששכר וזבולון ושמעון אחי עזריה ורבים כהם אשר יחצון כספם לעמלי תורה ואמרו בשקל **הקודש פי'** בעד שקל **הקודש** שהיא התורה או ירצה שבזה ישוה הוא לנותן אמרי ספר **כאו'** בצל החכמה בצל הכסף **עוד** ירצה **ע"ד** אומרם ז"ל שקל **הקודש** כפול היה ובא להודיע כי מה **שיטול מהקודש** בעד מחצית כספו לא שיתנכה מחלק הלומד ונמצא כל אחד אין בידו אלא מחצית שכר לא כן הוא כי שקל **הקודש** כפול היה ונמצא כל אחד בידו שקל שלם והבן **ואו'** עשרים גרה וגו' רמז **לב'** עשריות שבשכינה כסא ה' והמלך היושב על הכסא והבן והנה באמצעות הלומד והעושה **יתכוין** הדבר ליחוד הבחינות ורשם **באו'** מחצית השקל תרומה לה' כי היא זאת

המוצג⁶ בדפו"מ הוסיפו את המילה: **המושג**

זכיות⁴ בדפו"מ שינו וכתבו **זכיות**
רק⁵ בדפו"מ שינו וכתבו **רק**

(המשך מעמוד הקודם)

הערה מספר 4: בד"ר כתוב: **זכיות** בדפו"מ כתבו: **זכויות**
בדוגמה זו "הוסיפו" אות אחת (**וא"ל**), ובזה שינו לגמרי את הרעיון!!!
המילה: **זכיות** משמעותה – זוך, טוהר ונקיות (אלו הם הדברים בהם **זוכה** אדם בלימוד התורה), לעומת זאת ה"זכויות" ... הם "מסלול המראה" אחר לגמרי.

הערה מספר 5: בדפוס ראשון כתוב: **רק** בדפוסים מודרניים תקנו: **ריק**
ועל זאת, נציין **רק** את העובדה כי: בפסוק **בחומש** (בראשית לז כד) כתובה המילה: **רק** !!!

הערה מספר 6: בד"ר כתוב: **המוצג** בדפו"מ תקנו וכתבו: **המושג**
בדוגמה כאן שינו אות אחת "**ש"** במקום "**צ"**). הבדל לא-גדול אבל גם **לא-קטן**!!!

אנשי אמת

הביאו

את

האור

השתתפו בהוצאות הדפוס וקבלו את הספר

בברכת
חוסכת
ידיה
של
ישראל
אור החיים
מהדורת וונציה

076-8898955

23

ש"ח 1000 במזל

אנשי האור

מתקשרים

תומכים

וזוכים

אור החיים
מהדורת וונציה

ההזדהות באמצעות מספר טלפון בלבד!

התקשרו עכשיו

08-9786806

08-6166274

הודעת הזכיה
תימסר
למספר הזוכה
ותפורסם
בעילום שם.

ההגרלה ביום ההילולא ט"ו תמוז אי"ה תש"פ